

REFORMA SĄDOWA

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY
NOWYM USTAWOM PROCESOWYM

Prenumerata wynosi:

Rocznie 5 koron
Półrocznie . . 2 kor. 50 h.
Numer pojedynczy 80 hal.

ADRES

Redakcyi i Administracyi
L w ó w,
ul. Sobieszczyzna l. 4.

REDAKTOR I WYDAWCA: ROMUALD A. LEWANDOWSKI.

Zabezpieczenie dowodów w procesie cywilnym

napisał

Dr. Józef Bühn

c. k. sekretarz sądu.

I. Istota i cel.

Dowody, do rozstrzygnięcia sporu cywilnego potrzebne, winny być z reguły przeprowadzone przed sądem orzekającym w toku sporu podczas postępowania dowodowego. Wymagają tego sterujące zasady postępowania cywilnego i zasada ustności, jawności i bezpośredniości rozprawy.

Zdarzyć się jednakowoż może, że strona, nie chcąc narazić się na szkodę, nie jest w stanie wyczekać wdrożenia formalnego postępowania dowodowego. Mogą zająć takie okoliczności, które gwooli ochrony prywatnego prawa strony nakazują bezzwłocznie przeprowadzenie dowodów.

W takich wyjątkowych wypadkach względy na jawność, ustność i bezpośredniość rozprawy ustąpić muszą faktycznej potrzebie; dowody, co do których takie naglące okoliczności zajądą, muszą być też zaraz przeprowadzone. Takie wcześniejsze przeprowadzenie dowodów zowie się zabezpieczeniem dowodów.

Celem zabezpieczenia dowodów jest zapewnienie sobie ich użycia później w sporze na wypadek, gdyby w toku sporu, podczas formalnego postępowania dowodowego albo wcale przeprowadzić się nie dały, albo tylko ze znacznym nakładem czasu i kosztów.

Zabezpieczenie dowodów jest zatem — jak Wilmowsky powiada — jednym z prowizorycznych środków ochronnych, jakie procedura cywilna udziela na wypadek, gdy dochodzenie lub ochrona podmiotowego prawa prywatnego ze względu na środki dowodowe na niebezpieczeństwo narażone zostaną.

Nazwa techniczna „zabezpieczenie dowodów“ przeszła z procedury niemieckiej.

Dawna nasza procedura zawierała kilka przypadków takiego zabezpieczenia dowodów pod nazwą „dowodu ku wiecznej pamięci“.

Z tych przypadków przeszły do obecnej procedury tylko: zabezpieczenie dowodu ze świadków i zabezpieczenie dowodu ze znawców. Inne przypadki „dowodu ku wiecznej pamięci“ zastąpiono w obecnej procedurze skargą ustalenia (§. 228).

Zabezpieczenie dowodów może być przeprowadzone albo przed wdrożeniem sporu, albo w toku sporu. Gdy spór jest w toku, zabezpieczenie dowodów jest dopuszczalne tak przed wdrożeniem postępowania dowodowego jak i po zamknięciu rozprawy aż do prawomocności wyroku. Możliwym jest zatem i w toku postępowania odwoławczego i rewizyjnego. Zabezpieczenie dowodów w toku postępowania odwoławczego lub rewizyjnego praktycznym będzie wtedy, gdy sąd procesowy w myśl §§. 279, 332, 365, 368 pewne dowody pominął lub ich wogóle za stanowcze i rozstrzygające nie uważał, a strona z tego powodu od wyroku do wyższej instancji się odwołała.

Po prawomocności wyroku dopuszczalne jest zabezpieczenie dowodów o tyle, o ile strona na ich podstawie ze skargą nieważności lub skargą wznowienia (§§ 529—531) wystąpić zamyśla.

2. Materyalne podstawy zabezpieczenia dowodów.

Przedmiotem zabezpieczenia mogą być: dowód ze świadków (§§. 320 do 350), dowód ze znawców (§§. 351—367) i dowód z oględzin sądowych z udziałem znawców lub bez nich (§§. 368—370).

Dowód z dokumentów, tudzież dowód z wysłuchania stron nie może być przedmiotem takiego zabezpieczenia. Dowody te nie nadają się też do tego.

Jeżeli bowiem strona dokument ma w rękach, zabezpieczenia wcale nie potrzeba. Jeżeli dokument, w rękach strony będący, staje się nieczytelny, albo się psuje, wolno każdemu posiadaczowi dokumentu i w ogóle każdej osobie interesowanej żądać od wystawcy odnowienia dokumentu (§. 517). Gdy dokument zostanie odnowiony, potrzeba zabezpieczenia tego dowodu odpada.

Jeżeli strona nie ma dokumentu w swoich rękach, lecz znajduje się on u strony przeciwnej, lub u osoby trzeciej, wolno stronie w każdym stadium sporu żądać od sądu procesowego, ażeby w myśl §§. 303—308 polecił posiadaczowi przedłożenie tego dokumentu.

Gdyby warunki takiego żądania nie zachodziły, wolno stronie w myśl §. 309, żądać przedłożenia dokumentu drogą skargi. Skargę taką wolno stronie wnieść i przed wytoczeniem sporu głównego, jeśli się obawia utraty tego środka dowodowego.

¹⁾ Wilmowsky Reichscivilprocess str. 708.

Jeżeli posiadacz dokumentu wedle prawa cywilnego do wydania dokumentu nie jest obowiązany albo gdy go przepisy procedury cywilnej (§. 305) od tego zwalniają, musi strona rozglądać się za innymi środkami dowodowymi, któreby osnowę dokumentu stwierdziły. Zabezpieczenia tych dowodów, o ile nimi są dowody ze świadków, znawców lub z oględzin sądowych, w celu ustalenia treści dokumentu, można żądać wedle warunków ogólnych. Podobnie można żądać przeprowadzenia dowodu ze znawców, świadków lub z oględzin sądowych, w celu zabezpieczenia dowodu autentyczności, względnie dowodu sfałszowania lub podrobienia dokumentu. W obydwóch tych przypadkach nie zabezpiecza się dowodu z dokumentu, lecz dowody ze świadków, znawców na osnowę dokumentu.

Dowód z wysłuchania stron jest z natury rzeczy tak długo wykluczony, jak długo teza dowodowa innymi środkami dowodowymi stwierdzoną być może (§. 371). Z tej swej właściwości nie nadaje się też do zabezpieczenia, albowiem przed wdrożeniem postępowania dowodowego sąd nie jest w stanie ocenić, czy dowód ten będzie wogóle mógł być dopuszczony i której ze stron przysięgę nałożyć wypadnie.

Na wypadek, gdyby strona w toku sporu zmarła, zanim jeszcze w celach dowodowych przesłuchaną i zaprzysiężoną być mogła, zawiera §. 383. postanowienie, że sąd uwzględni i rozważy po myśli §. 272. doniosłość i wiarygodność faktycznych jej twierdzeń, skoro tylko w toku sporu oświadczyła gotowość ich zaprzysiężenia. Oświadczenie takie jest samo przez się zabezpieczeniem dowodu z wysłuchania stron — naturalnie w granicach §§. 272. 383. zakreślonych.

W jakiej formie oświadczenie takie ma być złożone, tego ustawa nie przepisuje. Może być złożone ustnie lub pisemnie (n. p. w skardze, odpowiedzi na skargę, jeśli je strona sama podpisała); w sądzie przy rozprawie lub pozasadownie. W szczególności może być złożone wobec adwokata przy udzielaniu mu informacji do sporu¹⁾.

Przypadki, w których podług obecnej procedury zabezpieczenia dowodów żądać można, są następujące:

a) gdy zachodzi obawa, że środek dowodowy, zanim do formalnego użycia go w procesie przyjść może, zostanie stracony albo użycie jego w tymże czasie zostanie utrudnione (§. 384. 1);

b) gdy rozchodzi się o skonstatowanie wad rzeczy lub dzieła, z powodu których przeciwnik podług prawa cywilnego do dania ewikcji jest obowiązany (§. 384.2);

c) gdy rozchodzi się o ustalenie stanu towaru podług art. 348, 365 i 407 u. handl. (art. XLIV u. zapr. p. c.).

¹⁾ Dekret nadworny z 5 marca 1795 Nr. 222 z. u. s. żądał, żeby oświadczenie strony zawarte było albo w piśmie spornem, własnoręcznie przez stronę podpisanem albo w podpisanej przez nią, własnoręcznie informacji do sporu. Ten ostatni ustęp tego dekretu nadw. uważać należy za zniesiony, albowiem sprzeciwia się postanowieniom §§. 26—28 i 383 p. c.

ad a) Obawa utraty środka dowodowego lub utrudnienia przeprowadzenia tegoż musi być uzasadnioną okolicznościami faktycznymi jak n. p. podeszły wiek świadka przy nadwątlonem zdrowiu, niebezpieczna choroba, zmiana stanu rzeczy, przedmiot oględzin stać się mającej, daleka podróż świadka, chemiczne rozkładanie się rzeczy i t. p.

Utrudnienie przeprowadzenia dowodów musi być na każdy sposób poważne, więc tego rodzaju, albo że niestosunkowo długo proces przewlecze albo że pociągnie za sobą nie stosunkowo wysokie koszty¹⁾.

ad b) Według §. 992 u. c. oddawca rzeczy przy wszystkich odpłatnych umowach winien jest odbiorcy dać ewikcyą, gdy rzecz nie posiada własności umówionych wyraźnie lub zwyczajnie dorozumiewanych i gdy stosownie do natury interesu lub warunków umowy nie może być użyta. Przypadki takiej ewikcyi zawierają §§. 924--927, 1047, 1061, 1153, 1157 u. c. i inne. Według postanowień prawa cywilnego koniecznym jest w pewnych wypadkach (n. p. §§. 924—927), żeby wadę w ściśle oznaczonym ustawowym terminie ustalono w innych wypadkach, zwłaszcza, jeśli chodzi o ewikcyą częściową, koniecznym jest dowód, że rzecz w pewnym czasie już miała wady, albo że dopiero w pewnym czasie wady jej dały się zauważyć.

Ten, kto zamierza żądać ewikcyi, może uczynić wniosek na ustalenie wad rzeczy lub dzieła przez sąd zapomocą oględzin sądowych lub orzeczenia przez znawców — a w danym razie też i przez przesłuchanie świadków.

Ustalenie takie nie jest zawisłe od warunków, w poprzednim ustępie wymienionych. Czy obawa utraty środków dowodowych, lub utrudnienia ich przeprowadzenia, zachodzi, czy nie, jest rzeczą obojętną. Sąd zarządzi takie zabezpieczenie dowodów na każde żądanie strony. Potrzeba ustalenia wad rzeczy lub dzieła opiera się bowiem nie na owej obawie, lecz wyłącznie na postanowieniach materialnego prawa cywilnego.

Strona, żądająca skonstatowania wad rzeczy lub dzieła, winna dokładnie wymienić wady, które zarzuca, względnie wady, które dziełu lub rzeczy zarzucił jej przeciwnik.

Żądanie przeprowadzenia dowodu celem ustalenia, czy rzecz lub dzieło ma jakie wady lub też czy wad wogóle nie ma, nie jest dopuszczalne²⁾.

ad c) Według art. 348 u. handl., jeżeli przy odstawie towaru lub później okaże się, że towar ma wady, może kupujący lub pozbywający towar postarać się o sprawdzenie stanu towaru przez znawców.

Takie samo prawo służy wedle art. 365 u. handl. komisantowi, gdy towar w komis nadesłany, znajduje się podczas odstawy w stanie widocznie uszkodzonym.

Podobnie postarać się może wedle art. 407 u. handl. każdy z interesowanych o sądowe zbadanie stanu towaru przez przewoźnika odsta-

¹⁾ Por. §§. 183 ust. ost i §. 245.3.

²⁾ Zob. Jur. Blaetter 1898 str. 304—306.

wionego, jeżeli nie można odnaleźć wskazanego odbiorcy, albo jeżeli o przyjęcie towaru spór się wywiązuje.

We wszystkich tych przypadkach zbadanie stanu towaru nastąpić winno bezzwłocznie po odstawie lub po spostrzeżeniu wad.

W przypadkach art. 348, 365 u. handl. muszą być sądowi wymienione wady, których istnienie, względnie brak ma być przez znawców ustalony. W tych przypadkach nie można żądać od sądu, żeby za pomocą znawców dopiero dochodził, czy towar ma wady, czy nie.

W przypadku art. 407 u. handl. rozchodzi się jedynie o zbadanie przez znawców, czy towar ma jakie wady, czy też jest niewadliwy. Wymienienie wad nie jest tu konieczne.

Przeprowadzenie dowodu na stan towaru ma na celu ustalić, że wada towaru w pewnym danym czasie już istniała względnie, że towar w pewnym czasie był niewadliwy; nie jest ono zależnem od tego, czy towar ulega zepsuciu i czy stan jego może lub nie może uleść później zmianie. Przeprowadzenie takiego dowodu nie zależy zatem też od tego, czy obawa utraty środka dowodowego lub obawa utrudnienia późniejszego użycia tegoż środka dowodowego zachodzi, czyli nie zachodzi. Sąd przeprowadzi taki dowód tak jak w przypadku ad b) w każdej chwili, jeżeli tylko osoba, której służy to prawo, żądanie takie przedstawi.

Zabezpieczenie dowodów nie jest zawisłem od warunku, żeby dowody te rzeczywiście były dla rozstrzygnięcia toczącego się lub przyszłego sporu ważne i stanowcze. Warunek taki byłby zresztą i niemożliwy do spełnienia wobec braku dostatecznego materiału procesowego. Dla dozwoleń żadanego przez stronę zabezpieczenia dowodu wystarczy, jeśli z ogólnych zarysów stanu rzeczy okazuje się, że dowód dla rozstrzygnięcia sprawy potrzebnym być może.

Inaczej się rzecz ma, gdy zabezpieczenie dowodów zarządza wyjątkowo sam sąd w myśl §. 183 lub §. 250 z urzędu.

Dowody te przeprowadzone być mogą z urzędu w celu ich zabezpieczenia tylko wtedy, gdy sąd (przewodniczący senatu lub sędzia wyznaczony) wedle stanu sprawy uważa je za ważne i stanowcze dla rozstrzygnięcia sporu (§§. 182, 245.3). (C. d. n.)

Lustracye sądowe.

(Dokończenie).

Wedle tych nowych kart wymiarowych przysługuje sądowi wymiar należyłości tylko wtedy, gdy należytość 1, 4 i 8 prc. wraz z dodatkami nie przykracza kwoty 50 K, a zarazem pozostałość spadkowa tylko z ruchomości się składa.

Wymiar należyłości przenośnej od nieruchomości jako też uwalnianie od tejsze przysługuje wyłącznie władzom skarbowym (§. 9. ust. z 18 czerwca 1901. N. 74 pz. u. p. i §. 16. rozp. z 21. czerwca 1901. N. 75 dz. u. p.).

Jeżeli wartość majątku spadkowego 1000 K nie przenosi, ma sąd urzędow. wymiaru należytości udzielić w miejsce wykazów spadku inwentarz spadku w odpisie lub w oryginale (§. 16. rozp. z 21 czerwca 1901. N. 75. dz. u. p.). Na wykazach spadku ma być wymieniony dzień wejścia do sądu, o ile wykaz spadku jako samostne podanie nie jest klauzulą wejścia zaopatrzonej, albo też przy współudziale sądu sporządzony i datą sporządzenia zaopatrzonej. (§. 24. rozp. z 21 czerwca 1901 N. 75. dz. u. p.)¹⁾.

Patent niesporny nie zawiera przepisu, co do kwestyi, kiedy należy, względnie można przeprowadzić pertraktację spadkową na miejscu. Jedynie tylko z §. 151 można wywnioskować, że decyzya w tym względzie winna zależeć tu od tego, czy jest to celowi odpowiednem i korzystnem dla stron i czyli komisya jest potrzebną z tego powodu, że ustawa nakazuje sporządzenie inwentarza (Rozp. min. z 28 grudnia 1899 L. 19834).

151) Uwagi o merytorycznem traktowaniu spraw.

Praktyka, wedle której nawet niewymierzoną jeszcze należytość prawną w przypuszczalnej najwyższej jej wysokości z urzędu się zabezpiecza, nie odpowiada ustawie.

Zabezpieczenie należytości spadkowych nie może nastąpić z urzędu, lecz tylko na podstawie żądania organu do zastępstwa funduszu powołanego (§. 88. c. a. ust. o nal. i §. 32 rozp. z 21 czerwca 1901 N. 75 dz. u. p.).

Tem mniej może sąd zniewalać strony grzywnami lub karą aresztu do zapłaty tych należytości; sąd powinien raczej w tej mierze zwrócić się do właściwej władzy skarbowej z wezwaniem, by uczyniła wnioski na zabezpieczenie wymierzonej należytości. Przed uiszczeniem lub zabezpieczeniem należytości przyznanie spadku nastąpić nie może, wskazywanie na rzeczową odpowiedzialność nie wystarcza. (Reskr. min. spr. z d. L.).

VII. Sprawy pupilarne i depozytowe.

156) Prowadzenie rejestru P. i L. i spisów imiennych do tychże.

Co do należytego wypełnienia rubryki „Przypada“ i „Pokrycie“ ob. rozp. min. L. 22.763/99 do Pragi i L. 18.689/99 do Lwowa.

Ponieważ w tej ostatniej rubryce wpis następuje dopiero po zabezpieczeniu, mogą obie te rubryki służyć jako środek ewidencyjny co do przeprowadzenia zabezpieczeń.

Nie każde doniesienie o nieślubnem urodzeniu ma być brane jako powód do natychmiastowego wciągnięcia do księgi sieroczej; poprzednio należy sprawdzić, czy nie należy tego doniesienia odstąpić innemu sądowi. (Rozp. min. z 10. kwietnia 1899 L. 7735/99).

Nie ma celu obok zapisku odprawień (Eutfertigungsvermerk) prowadzić także osobną ewidencję co do pupilów pełnoletność osiagających, gdyż w tej mierze wystarcza zupełnie przejrzanie wspomnianego zapisku. (Rozp. min. z 12. września 1899 L. 15825).

Należy tu omówić nie tylko sposób prowadzenia rejestru P, ale także skonsultować, czy wpisy bieżące przeprowadza się także w starej księdze sieroczej obejmującej wiele aktualnych spraw pupilarnych. (R. min. z 15 lutego 1900 L. 25116/99).

Jeżeli przypadły małoletniemu spadek jest obciążony ponad wartość, należy w rubrykę „przypada“ wstawiać tylko czystą wartość majątku przypadłego nieletniemu, zaś w rubrykę „pokrycie“ tę kwotę, która pokrytą jest przez złożenie do depozytu sądowego, przez hipoteczne zabezpieczenie albo (przy nieruchomości) przez wpis prawa własności na rzecz nieletniego.

¹⁾ Ob. rozp. min. z 26. grudnia 1897 N. 49. dz. rozp. min. z 20. sierpnia 1899 L. 16841 i z 16. sierpnia 1899. N. 150 dz. u. p.

Jeżeli tedy przypadła małoletniemu nieruchomości obciążona długami, w takim razie jako czystą wartość przypadłego majątku należy uważać wartość nieruchomości po strąceniu objętych długów i wzajemnych zobowiązań. W takich wypadkach należy przeto następujący wpis skutecznie:

1) Według dekretu dziedzictwa z dnia . . . odziedziczył przypadku pokrycie po ojcu realność whl. . . gm. kat. . . . wartości 5000 K — 3000 po strąceniu ciężarów 2000 K.

2) Uchwałą z dnia zainstalowano za właściciela realności pod $\frac{1}{4}$ wymienionej 3000

Można jednak w rubryce „przypada“ podać wartość brutto, a obok zamieścić uwagę co do ciężarów n. p.:

1) Według dekretu dziedzictwa z dnia . . . odziedziczył przypadku pokrycie po ojcu realność whl. . . . gm. wartości 5000

2) Uchwałą z dnia zainstalowany za właściciela realności pod 1) wymienionej 5000

Na powyższej realności ciążyą długi w kwocie 2000 K.

Jeżeli nieruchomości jest obciążona ponad wartość, wtedy w rubryce „przypada“ należy wstawić wartość brutto a obok umieścić uwagę co do ciężarów n. p.:

przypada pokrycie

1) Według dekretu dziedzictwa (i. t. d. jak wyżej) 5000

2) Uchwałą z dnia (jak wyżej) 5000

Na powyższej realności ciążyą długi w kwocie 6000 K.

(Rokrypt Min. spr. z. 1/3. 1902 I., 23461/901 Prez. w. s. kraj. z 28/3. 1902

Prez. 4312)
 17 W/2 sąd. kraj. (Prez. 1217)
 17 W/2)

W rejestrze P. muszą być uwidocznione daty urodzenia każdego pupila, bez względu na to, czy ma majątek, czy go nie ma (R. m. z 16. czerwca 1899 L. 1988 do Grybowa).

Także ci małoletni, którzy wprawdzie mają swój własny majątek, lecz stoją pod władzą ojcowską, należą do rejestru P.

(R. min. z 7. lutego 1900 L. 2072 do Radłowa Ob. uw. ad 175).

Rubrykę „Przypada“ należałoby dopiero w tem stadium pertraktacji spadkowej wypełniać, w której już ustalono, co przypadło opiece poruczonemu.

158) Ile jest mas pupilarnych niezabezpieczonych? Czas, kiedy weszły trzy najdawniejsze niezabezpieczone masy pupilarne? W jaki sposób wykonywa się piecza nad zabezpieczeniem majątku pupilarnego?

Odpowiedź na to pytanie ma dać wyjaśnienie, w jaki sposób czuwa się nad zabezpieczeniem majątku pupilarnego. (R. min. z 7. grudnia 1899 L. 21220/99).

W rozp. min. z 28. czerwca 1898 N. 20 dz. rozp. min. przebiega się wyraźna tendencja ułatwienia akcji nadzorczej tym sądom, w których dotychczas nie istniała celowo urządzona kontrola nad prawidłowym zarządzeniem majątku pupilarnego. Użycie form. N. 3., jakkolwiek ust. 3 cytowanego rozp. nie ma podobnego zastrzeżenia, jak ustęp 1, 2, nie wyklucza użycia innego odpowiedniego sposobu kontroli nad zabezpieczeniem majątku pupilarnego. (Rozp. min. z 28. grudnia 1899 L. 19834/99).

Zapisek N. 3 należy prowadzić tylko przy sądach bardzo silnie w sprawach pupilarnie zajętych.

Odpowiedzi na to pytanie bywają co do ilości niezabezpieczonych mas pupilarnych bardzo często niedokładne, a prawdziwość cyfr odnośnych, nieraz na pierwszy rzut oka, a zwłaszcza po porównaniu ich ze stanem ewidencji I, staje się wątpliwą.

Podając cyfrę niezabezpieczonych mas pupilarnych, należy uwzględnić nie tylko majątek ruchomy, ale także i majątek nieruchomy. (Okólnik Prezydium c. k. wyższego sądu krajowego we Lwowie z 18. kwietnia 1901 Praes. 5285. 17 W/1).

Jeżeli pupilowi zapisanemu do jednego z dawniejszych roczników rejestrów P przypadnie później majątek, w takim razie należy czuwać nad zabezpieczeniem tego majątku zapomocą kalendarza.

(Ob. okólnik Prez. wyż. s. kr. we Lwowie z 18. kwietnia 1901 Praes. 5285 17 W/1 N. 277 dod. I. zb. czer.)

159) Rejestr odprawień. Postępowanie sądu z urzędu celem odprawy pełnoletnich pupilów?

Bezmajątkowych pupilów nie należy wciągać do zapisku odprawień. (Entfertigungsvermerk) (Min. L. 25172/99 do Lwowa.)

Jeżeli lustrator skonstatuje w pewnym sądzie brak takiego zapisku, wówczas winien sądowi temu polecić, aby zapisek ten w myśl §. 406¹² i s. założył i prawidłowo prowadził. (R. min. z 4. grudnia 1899 L. 21136/99).

160) Zapisek co do peryodycznie przedkładać się mających rachunków z mas pupilarnych i sprawozdania co do utrzymania majątku zakładowego.

Należy zaniechać nalegania na opieszalych opiekunów, aby przedkładali pisemne rachunki z opieki. Opiekunów, którzy zwlekają z przedłożeniem rachunków — wyjąwszy wypadki rachunków trudnych i zawikłanych — należy wzywać na audyencyę w sądzie wyznaczyć się mającą i z nimi protokolarnie spisać rachunki opiekuńcze. Tak należy postępować na przyszłość, gdyż po największej części rozechodzi się o pojedyncze rachunki opiekuńcze, wielu opiekunów jest nieświadomych pisma; inni nie są znów w stanie zestawić rachunku, z tego powodu przynaglanie ich do pisemnego przedkładania rachunków musiałyby mieć ten skutek, że sądowi opiekuńczemu często byłoby przedkładane nieużyteczne rachunki lub opiekunowie byłiby zmuszeni nawet w pojedynczych wypadkach o zestawieniu rachunków zwracać się do adwokatów, notaryuszy i pisarzy pokątnych, co spowodowałoby dla interesowanych niepotrzebne koszta. (Reskr. min. spr. z 4. lutego 1904 L. 24666/3 do Wiśnicza).

161) Czy jest w tej mierze jaka zaległość, a w razie twierdzącym z jakiego czasu?

Jeżeli się okaże, że zaległości w rachunkach pupilarnych dla braku zapisku nie dadzą się skonstatować, w takim razie należy nakazać prowadzenie zapisku Nr 1 w myśl §. 406¹³ i. s. i rozp. min. z 28. czerwca 1898 N. 20 dz. rozp. min. (R. min. z 16. lutego 1900 L. 25116/99). Ob. reskr. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 20. lutego 1903 L. 26777/2. (N. 404 dod. I zbioru czerwonego).

162) Czy mniejsze rachunki przyjmuje się protokolarnie? W jaki sposób bada się i załatwia rachunki pupilarne? Czy unika się ile możliwości używania znawców rachunkowych?

Przy badaniu rachunków pupilarnych należy o ile możliwości unikać używania znawców — sędzia powinien dążyć do zdobycia znajomości miejscowych stosunków ekonomicznych.

164) Nadzór nad wspólnym majątkiem pupilom jako dziedzicom przypadającym.

Pytanie to odnosi się wprawdzie przede wszystkim do przeważnie praktykowanego w Galicyi fizycznego działu spadku w przeciwstawieniu do objęcia spadku przez jednego z współdziedziców, lub przez pozostałego małżonka za spłatą reszty współ-

spadkobierców, jednakowoż pytanie to obejmuje także kwestyę objęcia spadku przez kilku współdziedziców pro partibus indivisis. (Rozp. min. z 9. sierpnia 1900 L. 14960 do Tyczyna).

165) W jaki sposób czuwa się nad ściąganiem czynszów najmu i dzierżawy z realności należących do osób pieczy poruczonych?

Skoro sąd założył wszystkie rozporządzeniem z 28. czerwca 1898 N. 20 dz. rozp. min. zaprowadzone zapiski ewidencyjne w sprawach pupilarnych, wówczas prowadzenie osobnego rejestru dzierżaw jest zbędnem, raczej należy te wypadki wciągnąć do zapisku form. 2 cytowanego rozp, który obok kontroli nad regularną opłatą procentów od wypożyczonych kapitałów pupilarnych może służyć także do wykonywania kontroli nad wypłatą czynszów dzierżawnych. (Rozp. min. z 25. lipca 1899 L. 15593 do Bochni).

166) W jaki sposób czuwa się nad tem, by realności obciążone kapitałami pupilarnymi były od ognia zabezpieczone? Piecza o pobierających rentę. (Rp. z 10. listopada 1893 N. 31 dz. rozp. min. i z 3. grudnia 1899 N. 49 dz. rozp. min. spr.).

Nie należy się tu ograniczać tylko do czuwania nad ubezpieczeniem domów miejskich (R. min. z 4. grudnia 1899 L. 21136/99) lecz wszędzie tam, gdzie grunta same (bez budynków) nie dostarczają ustawowego zabezpieczenia kapitałów pupilarnych na hipotece ulokowanych, należy czuwać nad ubezpieczeniem od ognia i trzymać się przepisów §§. 195 i 196¹ pat. niesp. (R. min. z 7. grudnia 1899 L. 21220/91).

Fakt, że gminy rzekomo nie mogą udzielić żadnych pewnych wyjaśnień co do osobistych stosunków pupilów nie posiadających majątku, co się prawdopodobnie odnosi tylko do zmieniającej siedzibę ludności robotniczej, nie usprawiedliwia zaniechania przez sąd wszelkiej akcji w tym kierunku. (Rozp. min. z 20. lipca 1899 L. 11828/99, ob. także rozp. min. z 10. listopada 1893 L. 19462 Nr. 31 dz. r. min.).

Samo wyczekiwanie doniesień ze strony zwierzchności gminnych o brakach w pielęgnowaniu i wychowaniu pupilów nie we wszystkich wypadkach jest wystarczające owszem, sąd sam z własnego popędu ma czynić wywiady w myśl cyt. rozp. (Rozp. min. z 27. lipca 1899 L. 14317/99).

Tu należy także odpowiedzieć na pytanie, czy i w jaki sposób sąd stara się o przeprowadzenie w metrykach legitymacyj per subsequens matrimonium. (R. min. z 7. grudnia 1899 L. 21220/99). Kontroli nad osobistymi stosunkami pupilów i troskliwość o przeprowadzenie w metrykach legitymacyj per subsequens matrimonium należy poświęcić szczególną uwagę, a wydatna działalność w tym kierunku możliwą jest nawet w sądach silnie zajętych i wśród trudnych stosunków wielkiego miasta pracujących. Przeprowadzenia zarządzeń w tym względzie potrzebnych nie należy dotyczącym sądom powiatowym zalecać, lecz wprost nakazywać i przypominać im rozp. min. z 10. listopada 1893 L. 19462 N. 31 dz. rozp. min., zarządzenia to bowiem należą bez kwestyi do zakresu obowiązkowych czynności sądu.

(R. min. z 16. lutego 1900 L. 25116).

Nie wystarcza wydawanie zarządzeń co do alimentacji nieślubnych dzieci dopiero na prośby stron interesowanych; kwestyę alimentacji i zaopatrzenia należy z urzędu uporządkować; tu nie można czekać, aż matka lub opiekun sami, często nawet za późno, skargę wniosą. (R. min. z 29. lipca 1899 L. 14317/99. Ob. rozp. min. z 10. listopada 1893 N. 31 dz. rozp. min.).

Tylko przedkładanie peryodycznych (np. miesięcznych) wykazów nieślubnych porodów, które mogą być i ujemne, nie zaś tylko doniesienia od wypadku do wypadku o nieślubnych urodzeniach ze strony organów metrykalnych dają gwarancję, że istotnie

do wiadomości sądu dojdą wszystkie wypadki nieślubnych urodzeń. (R. min. z 12 września 1899 L. 15786)*).

169) Czy w wypadkach pozaślubnego urodzenia sąd oprócz ustanowienia opiekuna także z urzędu dąży do ustalenia ojcostwa, zabezpieczenia alimentacji i zaopatrzenia dziecka nieślubnego? Czy dzieje się to wedle możliwości w drodze niespornej?

(Ob. dz. rozp. min. str. 103 z r. 1894).

Jeżeli z powodu bezskuteczności pertraktacji w drodze niespornej celem ustalenia nieślubnego ojcostwa i zabezpieczenia alimentacji przeprowadzonej, sprawa musi pójść na drogę procesu, wówczas sąd opiekuńczy winien nakazać opiekuncwi, aby proces należycie popierał i do końca doprowadził. (R. min. z 8. września 1900 L. 14570 do Ciężkowic).

Nad opiekunem należy czuwać, ażeby spór wytoczył ewentualnie spowodować pr tokolarne wniesienie skargi. W odpowiedni sposób należy też kontrolować prawidłowy tok procesu.

170) Piecza nad wciąganiem do metryk per subsequens matrimonium.

Prowadzących metryki należy upraszać, aby donosiły sądowi o każdym zawarciu małżeństwa przez rodziców dzieci nieślubnych, w ten sposób bowiem sąd zyska podstawę do urzędowania w myśl rozp. z 22. kwietnia 1892 N. 14 dz. rozp. min. ewentualnie w myśl art. XVI u. z. n. j. (R. min. z 22 stycznia 1900 L. 26789/99 do Niska).

172) Czy przestrzega się przepisów o osobistem uwolnieniu ubogich stron także w postępowaniu niespornem, w szczególności w sprawach pupilarnych?

Sąd winien przy każdej nadarzającej się sposobności zwracać uwagę stronom to, że w myśl §. 13 ces. rozp. z dnia 26. grudnia 1897 N. 305 dz. u. p. i §. 9 rozp. z dnia 28. grudnia 1897 N. 306 dz. u. p. przepisy o osobistem uwolnieniu ubogich stron od opłat (§§. 63—73 p. c.) nie tylko w postępowaniu procesowem i egzekucyjnym, ale i we wszystkich innych rodzajach sądowego postępowania mają analogiczne zastosowanie. (R. min. z 21 lipca 1899 L. 13121/99).

Poz. 57 taryfy należytościowej i rozp. min. skarbu z 21. listopada 1892 N. 208 dz. u. p. nie mają już w myśl §. 9 rozp. z 28. grudnia 1897 N. 306 dz. u. p. zastosowania. (R. min. z 12. września 1899 L. 15786).

Osobom pod opieką lub kuratelą stojącym należy udzielać prawa ubogich tylko wówczas, gdy tak one same, jak i osoby im najbliższe a w myśl przepisów ustawy opiekę nad nimi sprawujące i do ich utrzymywania zobowiązane, do rzędu osób ubogich w myśl §. 63 p. c. zaliczone być mogą. (R. min. z 14. lipca 1899 L. 11568/00).

Świadectwo ubóstwa dla osób pod pieczą sądową pozostających wystawić może także referent odnośnej sprawy opiekuńczej lub kuratelarnej.

173) Postępowanie sądu przy zawieszaniu kurateli (Eintmündigung) nad umysłowo chorymi i marnotrawcami, ile wypadków jest jeszcze wi-szących w rejestrze L. i z jakiego czasu? (R. p. min. z 2. marca 1886 N. 7. dz. rozp. min. spr.).

Tu należy podać, czy dochodzenia poprzedzające zawieszanie kuratelę przeprowadza się szybko i celowo.

*) Ob. rozp. min. z 10/11 1893 N. 31 dz. rozp. min. i z 11/5 1901 N. 13 dz. rozp. min. i z 1/12 1899 N. 49 dz. rozp. min. zb. czer. N. 133 ust. 7).

174) Czy ustanawia się także kuratorów dla bezmajątkowych umysłowo chorych i o ile istnieje piecza nad temi osobami?

Ustanowienie kuratora dla umysłowo chorego nie zwalnia jeszcze sądu od ustawowego obowiązku czuwania nad jego osobistymi stosunkami.

175) Czy wciąga się do rejestru P. kuratele nad osobami pozostającymi pod władzą ojcowską i osobami nieznanego miejsca pobytu, którym przypadł majątek?

Pouczenia, wedle którego ci małoletni, którzy wprawdzie posiadają własny majątek, lecz pozostają pod władzą ojcowską, jako do rejestru P. nie należący, z tego rejestru mają być wykreśleni, nie odpowiada przepisom §. 238² i s. i reskryptu min. z 25. stycznia 1903 L. 28037/99 (R. min. z 7 lutego 1900 L. 2072 do Radłowa. (Ob. uw. ad 156).

Co do wypisywania do rejestru P. kuratel dla osób nieznanych z miejsca pobytu winna być przestrzegana zasada, że wszystkie wypadki ustanowienia kuratora dla osób nieobecnych w myśl §. 276 u. c. bez wyjątku wtedy należy wciągać do wspomnianego rejestru, skoro sąd sprawdzi, że nieobecnemu przypadł majątek, nad którego zarządem winna czuwać władza kuratelarna. (Ob. uw. ad 156).

Nie stanowi przy tem różnicy względ na okoliczność, czy tego rodzaju wypadki wychodzą na jaw przy sposobności pertraktacji spadkowej, czy też u. p. przy spłacie wierzytelności hipotecznie zabezpieczonej na realności, będącej własnością osoby zaginionej i. t. d. Zresztą tego rodzaju wypadki należy tak traktować i liezyć, jak kuratele majątkowe ustanowione nad małoletnimi stojącymi pod władzą ojcowską. (R. min. z 9. sierpnia 1900 L. 14690 do Tyczyna).

177) Prowadzenie dziennika o należytościach sądowych, karach pieniężnych i dokumentach prawnych przez urząd depozytowy.

Nie należy pod tem rozumieć Dziennika wpływu depozytów (Depositeneinlaufsbuch) w rubryce 178 prot. wiz. wspomnianego, lecz przewidziany w §. 18 rozp. z 15. marca 1898 N. 55 dz. u. p. żurnal, który przez urząd depozytowy co do należytości sądowych kar pieniężnych i dokumentów prawnych winien być prowadzonym. (R. m. z 27. lipca 1899 L. 13521/99).

178) Jak często i kto bada i widymuje dziennik depozytowy i księgę wpływu depozytów dziennika kasy sieroczej?

W myśl §. 30 rozp. z 15/3 1898 N. 55 dz. u. p. najmniej dwa razy w każdym miesiącu.

180) Prowadzenie księgi wpływu depozytów.

Ob. dz. rozp. min. spr. z r. 1900 str. 86. i form. B. do rozp., z 15/3 1898 N. 55 dz. u. p. (§. 29) dod. XIII instr. s. str. 775 - 794.

181) Zbieranie uchwał pozwalających extradycją i prowadzenie spisu.

W razie wydania ze zbiorowej księgi sieroczej nie należy sporządzać odpisu odcisnutej uchwały dla celów skontra. (Rp. min. z 25. lipca 1900 N. 32 dz. rozp. min. Co do wykazu ob. rozp. z 28. maja 1893 N. 20 dz. rozp. min.

182) Jaka gotówka przechowana jest w czasie lustracji urzędu depozytowego?

Wysokość gotówki można powziąć z dziennika depozytowego. Porównanie tej cyfry ze stanem gotówki na początku miesiąca i na początku roku wskazuje lustra-

tórowi na pierwszy rzut oka, czy gotówka stale w tej samej wysokości się utrzymuje, czy też był silniejszy jej ruch, tudzież czy starano się o jej fruktyfikacyę. Obowiązkiem jest sądu w myśl §. 77 o. e. i §. 152 i s. także odnośnie do gotówek złożonych w sądzie w toku postępowania egzekucyjnego, w braku wniosku stron, z urzędu wydać zarządzenia względem ich uowocnienia. Małe kwoty, których odrębna lokacya nie opłacałaby się, składać należy na wspólną książeczkę. (Ob. uwagę ad 183). Nad przeprowadzeniem tej fruktyfikacyi ma czuwać Prezydium sądu kolegialnego, skoro lustrator w tym kierunku skonstatował opieszałość sądu. (R. m. z 21. lipca 1899 L. 13121/99).

Należy na przyszłość unikać nagromadzenia większych zapasów gotówki znajdującej się w przechowaniu prowadzącego księgę pieniężną. W tym kierunku decyduje względ na interes bezpieczeństwa kasy, zaczem przełożony sądu winien baczyć na to, aby kwoty wpłacane bezzwłocznie wydawano uprawnionym do poboru, ewentualnie po potrąceniu porta przesyłano im przekazami pocztowymi. (R. m. z 31 lipca 1889 L. 14318/99). W protokole lustracyi należy uwidocznnić, czy między deponowaną gotówką znajdują się także kwoty należące do pupiłów, czy nie. (R. m. z 28. grudnia 1889 L. 19834/99).

183) Dlaczego nie ulokowano korzystnie gotówki do osób pieczy poruczonych należących?

W myśl §. 193 ces. pat. z 9. sierpnia 1854 N. 208 dz. u. p. sąd jest odpowiedzialnym za wczesne uowocnienie gotówki należącej do osoby pieczy poruczonej. Odpowiedzialność ta może się rozciągnąć i na wypadki, w których urząd depozytowy dopuścił się zwłoki w wykonaniu odnośnego polecenia sądowego, albowiem nad rychłem wykonaniem poleceń winien sąd czuwać przy sposobności peryodycznej rewizyi dziennika depozytowego.

W myśl §. 193 pat. niesp. należy do sędziego decyzya co do sposobu lokacyi kapitału. (§. 194^b pat. niesp. co do maksymalnej wysokości wkładek oszczędnościowych).

Uregulowanie postępowania względem kumulatywnej lokacyi drobnych gotówek jest w toku. (Ob. uw. ad 182 i 184). Aż do tego czasu każdą masę należy osobno lokować.

184) Jakie wydano zarządzenia celem korzystnego ulokowania sądownie złożonej gotówki dla osób z miejsca pobytu niewiadomych?

Na przyszłość nie zaleca się kumulatywnej fruktyfikacyi gotówek w depozycie sądowym złożonych. (R. m. z 7. marca 1900 L. 2788 do Grazu, analogicznie do Berna I. 6261/98 - 17274/99. Ob. uw. ad 182) i 183).

Jeżeli przypadnie majątek osobom z miejsca pobytu nieznanym, należy te osoby uważać jako kurandów i wciągnąć je do rejestru P., a władz zatem majątek takich osób może być ulokowany w kasie sieroczej.

185) Czy pieniądze pupilarne wcześniej i prawidłowo korzystnie się lokuje?

Co do bezpłatnego fruktyfikowania gotówki za pośrednictwem znajdującego się w siedzibie dotyczącej instytucyi kredytowej urzędu podatkowego, jako depozytu sądowego ob. §. 3 rozp. z 13. stycznia 1900 N. 6 dz. u. p. i rozp. z 5 marca 1900 N. 12 dz. rozp. min.

187) Czy w wypadkach, w których na rzecz jednej i téj samej masy pupilarnej przechowano kilka książeczek wkładkowych kasy oszczędności, zarządza się peryodyczne jednoczenie tych książeczek?

Sąd ma czuwać nad tem, by peryodycznie łączono kilka w tej samej masie pupilarnej przechowanych książeczek jednej i tej samej kasy oszczędności. (R. min. z 13. października 1899 L. 18125).

188). Czy czyni się dostateczny użytek z winkulacyi wkładkowych książeczek kasy oszczędności osób pieczy poruczonych?

Zaleca się zastosowanie rozp. min. z 16. czerwca 1895 N. 13 dz. rozp. min., gdyż w nader znacznej ilości sądów okazało się winkulowanie książeczek kasy oszczędności jako bardzo praktyczne.

(R. m. z 8. września 1899 L. 15252 i z 15. września 1899 L. 16146).

Ministerstwo przed bliższem wyjaśnieniem i wykazaniem użyteczności prowadzenia wykazu winkulowanych książeczek kas oszczędności nie może aprobować założenia takiego spisu.

(R. m. z 29. lipca 1899 L. 14319/99 i 2. września 1899 L. 18275).

Ministerstwo nie ma nic przeciw temu, aby pieniądze należące do pupilów, o ile przekraczają kwotę 1050 K i są ulokowane w kasie oszczędności, przy nadarzającej się ekonomicznie pomyślniejszej sposobności fruktyfikowano w inny sposób.

(R. m. z 10. stycznia 1900 L. 22256/99)

189) Czy celem zapobieżenia następstwom z przepisu §. 1335 u. cyw. wynikającym, bywają odsetki od wkładek w kasach oszczędności ulokowanych, dopisywane w książeczkach peryodycznie?

Niektóre kasy oszczędności mają w swoich statutach postanowienie, że wobec osób pod opieką zostających z prawa z §. 1335 u. c. żadnego nie czynią użytku. Zaleca się, aby wedle możliwości lokowano kapitały należące do osób pod opieką stojących tylko w tych kasach oszczędności, które przyjmą analogiczne zobowiązanie.

Pytanie to nie ma na oku przedawnienia w myśl §. 1480 u. c., lecz wstrzymanie dalszego biegu odsetek przy osiągnięciu alterum tantum. (R. m. z 24. lipca 1899 L. 14456/99).

Uchwała dyrekcji kasy oszczędności tej treści, że nie zamierza czynić użytku z §. 1335 u. c., tylko wówczas byłaby obowiązującą i zwalniałaby sąd od dalszego czuwania nad tem, aby bieg procentów nie został wstrzymanym, gdyby tego rodzaju postanowienie przyjęto do statutów, a tę zmianę statutów zatwierdziła władza administracyjna. (§. 18 dla kas. oszcz. z 26. września 1814 N. 832 u. s.). Należałoby zatem odnieść się do dyrekcji kasy oszczędności z prośbą o odpowiednią zmianę statutów. (R. m. z 1. sierpnia 1900 L. 14406 do Nowego Sącza).

Zarządzenie, aby książeczki kasy oszczędności w wypadkach, w których grozi wstrzymanie dalszego biegu odsetek, zrealizowano w zupełności, a zrealizowaną kwotę ulokowano na nową książeczkę, nie jest celowi odpowiedniem, gdyż spowodowałoby utratę jednomiesi. czynych odsetek. Jeżeli więc kasa oszczędności nie chce przyjąć do książeczki deklaracji, że zrzeka się korzyści z §. 1335 u. c. (ob. dz. rozp. min. z r. 1900 str. 258), w takim razie należy książeczkę okazać kasie oszczędności w tym celu, aby dopisała w niej kwotę narosłych odsetek do kapitału. W ten sposób uczyni się z dość przewidzianemu w § 18 regulatywu dla kas oszczędności zgłoszeniu się interesenta. Do załatwienia tego dopisania odsetek należy w myśl §. 3. rozp. z 13. stycznia 1900 N. 6 dz. u. p. użyć urzędu depozytowego w siedzibie odnośnej kasy oszczędności się znajdującego. (R. m. z 1. marca 1901 L. 25320/00).

190) W jaki sposób czuwa się nad zrealizowaniem zapadłych kuponów od efektów wartościowych należących do osób pieczy poruczonych?

W tem miejscu należy podać sposób, w jaki sąd czuwa nad realizacją zapadłych kuponów (czy akcyi nadzorczej w tym przynajmniej kierunku nie wykonuje urząd podatkowy) (r. min. z 15 września 1899 L. 16146/99).

Co do tej kontroli nad realizacją zapadłych kuponów ob. r. min. z 28 czerwca 1898. N. 20 dz. r. min. i dz. rozp. min. spr. z r. 1900 str. 240. (R. m. z 27. grudnia 1899 L. 19832). Osobny na to zapisek nie jest bezwarunkowo potrzebnym.

193) Czy są w przechowaniu depozytowem depozyta ponad 30 lat? Dlaczego nie wdrożono postępowania kadukowego?

(D. n. z 6 stycznia 1842 Nr. 587 z. u. s. i z 13 lutego 1837 Nr. 173 z. u. s., tudzież rozp. min. spraw. z 1 lutego 1903 Nr. 6. dz. rozp.).

Postępowaniu kadukowemu poddać należy nie tylko depozyta pochodzące z bezdziedzicznych spadków, lecz w ogóle depozyta wszystkie dłużej niż 30 lat przechowane.

196) Uwagi o materyalnem załatwianiu spraw.

Niekiedy skarżą kasy sieroce zamiast o zaległe odsetki, o sam kapitał Postępowanie takie, jeżeli nie zniewalają do niego szczególne jakieś okoliczności, okazuje się jako nieusprawiedliwione nękanie dłużnika przez podrażanie postępowania. (Roz. min. z 2 maja 1899 L. 9558 99.)

VIII. Wspólna kasa sieroca.

201) Stan czynny i bierny.

Co do zapasów kasy sieroczej ob. rozp. min. z 7 czer. 1883 L. 6089, według którego dla pieniędzy kas sierocych lokacyą w kasach oszczędności należy wybierać tylko w ograniczonej mierze w razie nieuniknionej potrzeby.

205) Przestrzeganie przepisów o pupilarnem bezpieczeństwie przy korzystnem lokowaniu pieniędzy kasy sieroczej.

Spisywanie protokołów na ustnie wniesione prośby o udzielenie pożyczki z kasy sieroczej sprzeciwia się przepisowi §. 91 i. s.; należy raczej założyć wykaz ubiegających się o pożyczki i uwilaczniać w nim daty potrzebne do ustalenia wartości hipoteki i pupilarnego bezpieczeństwa, krótko mówiąc wszelkie dane w myśl § 28. instrukc. z 24 czerwca 1859. dla zawarcia interesu miarodajne.

(Ob. rozp. min. spr. z 8/3 1896 Nr. 38. dz. u. p. i z 14/6 1900 Nr. 28 dz. u. p. co do udzielania z kas sierocych pożyczek, ile możności amortyzacyjnych, zamiast pożyczek za wypowiedzeniem).

IX. Rozmaitości.

214. Czy są jeszcze w toku procesa wedle dawnego postępowania? Ile i w jakim stadyum? Co zarządzono celem ostatecznego załatwienia tych spraw? Jak się je traktuje? Prowadzenie księgi procesowej.

Ob. §. 130 dawnej instrukcyi sądowej i §. 6 rozp. min. spr. z 5 maja 1897. Nr. 113 dz. u. p.

217) Czy wobec stron i w służbie wewnętrznej przepisy §. 82 i nast. i s. są ściśle wykonane?

Co do ograniczenia pisaniny nie należy się poprostu powoływać tylko na zaopiniowania naczelnika sądu.

(R. m. z 20 lipca 1899 L. 11828 ob. także rozp. min. z 24 lutego 1898 L. 2018 Nr. 4. dz. rozporządź. minist. R. m. z 11 września 1899 L. 15786/99).

X. Kancelarya sądowa.

224) O ile urzędnicy kancelaryjni zajmują się mundowaniem? (§§. 325 i 326 i. s.).

Należy tu zwrócić uwagę na to, czy przyczyna zaległości nie leży w tem, że urzędnicy kancelaryjni uchylają się od mundowania; przeciw temu należy energicznie występować (§. 326 i. s. s. Praes. l. 5482 z 23 grudnia 1898.

321) Czy doręcza się codziennie urzędnikowi dla doręczeń pisma z pdjedyńczych oddziałów kancelaryjnych? (§. 339 i. s.).

Ściągnięcie należitości za doręczenia zatajali woźni sądowi niejednokrotnie w ten sposób, że akta przez nich samych na czysto przepisane sami ekspedyowali i nie wciągnąwszy ich do księgi doręczeń sami doręczali, a dowód doręczenia bezpośrednio oddawali dotyczącemu oddziałowi kancelaryjnemu, a ściagniętą należitość za doręczenie sobie zatrzymywali. Należy zabronić tego rodzaju pomijania urzędnika dla doręczeń tak przy ekspedyowaniu jak i zwrocie dowodów doręczenia (8352/00).

Pod wyrazem „Abfertigung“ (§. 339 i. s.) nie należy rozumieć czynności urzędnika dla doręczeń. Wyraz „abfertigen“ oznacza czynność organów kancelaryjnych samoistnym sędziom przydzielonych, która polega w tem, że organ wspomniany podpisane przez sędziego czystopisy oddaje urzędnikowi dla doręczeń do doręczenia.

Otóż pytanie przy tym punkcie protokołu zamieszczone ma stwierdzić, czy z każdego oddziału oddaje się codziennie czystopisy urzędnikowi dla doręczeń, gdyż stanowczo należy występować przeciw tu i ówdzie przyjętemu zwyczajowi oddawania czystopisów urzędnikowi dla doręczeń tylko raz lub dwa razy w tygodniu; pytanie 232 dąży do wyświeetlenia kwestyi, czy urzędnik dla doręczeń oddane mu czystopisy bez zwłoki wysyła tj. oddaje do doręczenia pocztą, weźnym lub posłańcom sądowym.

(R. m. z 8. sierpnia 1900 L. 14570 do Ciężkowic).

233) W jakim rozmiarze uskuteczniają doręczenia naczelnicy gmin?
a) w sprawach cywilnych?
b) w sprawach karnych?

Odpowiedź na tę rubrykę musi być zgodną z odpowiedzią na pytanie 18 i z wykazem kwartalnym co do należitości za doręczenia uzbieranych (R. min. z 20 lipca 1899 L. 11828/99).

Ponieważ lustrator skonstatował, że doręczenie uchwał tabularnych zawsze odbywa się przez woźnych, a więc i tam, gdzieby do tego celu można użyć poczty, przeto należy nastawać na zastosowanie przepisów § 88 p. c. (R. min. z 1 grudnia 1899 L. 19705).

235) W jakim rozmiarze następują doręczenia przez woźnych sądowych i posłańców?

Należy nastawać na to, aby posłańcy sądowi częściej niż raz w tygodniu jawni się w sądzie celem odebrania uchwał do doręczeń. (Rozp. min. z 11 sierpnia 1899 L. 16808 do Przeworska).

237) Prowadzenie ksiąg dla doręczeń.
a) dla woźnych sądowych i posłańców (§. 358 i. s.).
b) dla doręczeń przez gminy (§. 361 i. s.).
c) dla notaryusza jako komisarza sądowego (§. 358 i. s.).
d) dla aktów zajścia e) dla aktów wymiaru należitości?

W sprawach karnych uchwał doręczyć się mających nie należy wciągać do księgi doręczeń dla woźnych (R. min. z 15 czerwca 1899 L. 10598/99)

Wpisy do ksiąg doręczeń ma uskuteczniać urzędnik dla doręczeń, a nie organa doręczające, które właśnie za pomocą tych ksiąg mają być kontrolowane. (R. min. z 2 lutego 1900 L. 27250/99 do Kęt).

Księgi doręczeń dla obcych doręczeń nie zna instr. sądowa. Postępowanie z takimi doręczeniami normują przepisy §§. 358 i 377 i. s. (R. min. z 1 lipca 1900 L. 12489 do Wojnicza).

238) Czy urzędnik dla doręczeń czuwa nad zwrotem recepisów zwrotnych, a przy nieprawidłowościach, czy reklamuje? (§§. 334, 356, 359, 368 i. s.).

Uchwały przesyłane pocztą naczelnikom gmin do doręczenia nadawać należy bez recepisów zwrotnych.

(Rp. min. z 12 lutego 1900 L. 24947/99).

239) Liczba cywilnych pism (z wyjątkiem hipotecznych), które wedle zapisków pod. poz. 236 i 237.

a) przez pocztę, b) naczelników gmin, c) woźnych i posłańców doręczane być mają, a co do których nie ma jeszcze receptu zwrotnego lub dowodu doręczenia.

(Liczy się ad a), wedle liczby zawiadomić się mających stron, ad b), c), wedle liczby wypadków).

Uchwał w sprawach karnych przez urzędy gminne doręczyć się mających nie należy wciągać do księgi dla doręczeń przez gminę (§. 348 i. s.).

240) Przy jakiego rodzaju sprawach czyni się użytek z wręczenia? (§. 3785 i. s.).

Wręczenie należy zastosować w każdym wypadku, w którym nie jest przepisane formalne doręczenie. A więc w postępowaniu spornem należy wezwania dla świadków i znawców wręczać, natomiast wezwanie do obu stron sporujących wystosowane za dowodem doręczenia lub receptem zwrotnym doręczonemi być winny (wyjąwszy pojedyncze wezwania n. p. wedle §. 86 i. s.).

Tak samo w postępowaniu niespornem należy możliwie najobszerniejszy czynić użytek z wręczeń, a doręczenia ograniczyć do aktów ważniejszych (n. p. dekretów dziedzictwa, uchwał na wydanie L. 5614/99—27982/99—7996/00).

Zapatriwanie, że tylko takie załatwienia należy wręczać, od których nie przypada żadna należność za doręczenie, należy w ten sposób sprostować, że taki związek między wręceniem a obowiązkiem do uiszczenia należności za doręczenie nie istnieje. (Rp. min. z 10 listopada 1900 L. 16203 do Biecza).

Uwaga. Wskazówki co do doręczeń zawarte w rozp. min. z 19 marca 1898. L. 6414, — 12 maja 1898 L. 10505, 19 listopada 1898 L. 26895 i 20 marca 1899 L. 5614 (Czerwony zbiór Nr. 41. 66.109. 143).

242) Czy postępuje się należycie przy zarachowaniu należności za doręczenia; czy ich wysokość uwidacznia się na dowodzie doręczenia? Czy nie skonstatowano nienależnych przypisów?

Celem zapobieżenia nadużyciom przy zarachowywaniu należności za doręczenia należy ściśle uwagę zwracać na to, by wysokość opłacić się mającej przez adresata należności za doręczenie była uwidoczniłą na dowodzie doręczenia, nie zaś na wygotowaniu uchwały, pozostającym w ręku strony. Lustrator winien wrywkowo zbadać, czy każdą na dowodzie doręczenia uwidoczniłą należność zarachowano także w księdze doręczeń.

(R. min. z 9 sierpnia 1900 L. 14690 do Tyczyna).

Wezwania dla świadków i znawców w procesie cywilnym należy wręczać (behändigen), a gdy i inne warunki ku temu zachodzą, należy za nie ściągać należność za doręczenie (R. min. z 22 stycznia 1901 L. 23672/00 do Gorlic).

243) Ewidencya co do zaległych należności z doręczeń. W jaki sposób je się ściąga?

Na zaległe należności za doręczenia przez sąd uskutecznione nie należy prowadzić żadnego osobnego wykazu, gdyż w tej mierze dostateczną ewidencją stanowią księgi dla doręczeń (§. 1053 i. s.).

245) Kto czuwa nad urgensami o uiszczeniu wpłat?

W sądach o kilku urzędnikach kancelaryjnych nie powinna czynności urzędnika czuwającego nad wpłatami i prowadzącego księgę pieniężną, wykonywać jedna i ta sama osoba (R. min. z. 18 marca 1901 L. 23671/00 do Liszek).

246) Czy kancelarya należycie wypełnia i podpisuje cedułki należnościowe, czy je czuwający nad wpłatami urzędnik po wystawieniu nakazu zapłaty należycie przechowuje i w ewidencji utrzymuje?

Staranne przechowywanie i dokładna ewidencya cedułek należnościowych przez urzędnika nad wpłatami czuwającego są potrzebne tak celem zabezpieczenia ściągnięcia należności, jak i do kontroli prowadzącego księgę pieniężną, gdyż tylko przesłanki na wstępie wspomniane dają gwarancją faktycznego zaksiązkowania kwot wpłaconych. Prowadzenie wykazu cedułek należnościowych jest zbędne, gdyż zastępuje go składanie cedułek w chronologicznym porządku (§. 1054 i. s.).

252) Jak wielką jest gotówka w przechowaniu prowadzącego księgę pieniężną? Gdzie on przechowuje pieniądze? Stan kasy?

(Jak przy 182). (R. min. z. 9 list. 1899 L. 19483).

253) Czy bez niepotrzebnej zwłoki odsyła się pieniądze uprawnionym?

Kwoty złożone w kasie prowadzącego księgę pieniężną należy bezzwłocznie odesłać na miejsce przeznaczenia, wydawać uprawnionym do poboru, lub o ile się do tego nadają, a mianowicie wówczas, jeżeli ich natychmiastowe wydanie z powodu zachodzących istotnych przeszkód jest niemożliwe, składać w depozycie sądowym. Przełożony sądu ma przy sposobności obowiązkowej rewizji księgi pieniężnej ściśle zwracać uwagę na to, aby zapasy gotówki w księdze pieniężnej złożonej były sprowadzone do bezwarunkowego koniecznego minimum.

Gdyby się w tej gotówce znajdowały należności dla świadków i znawców, którzy kwot odnośnych mimo wezwania nie odbierają, wówczas należy je odesłać im przekazem pocztowym po potrąceniu porta pocztowego. Celem takiego zarządzenia i jego skutkiem będzie obciążenie prowadzącego księgę pieniężną. (R. min. z. 19 lipca 1899 L. 14627 do Rozwadowa). W razie odesłania kwoty przekazem pocztowym należy w księdze pieniężnej wydatek odnośny pokryć receptem nadawczym (R. min. z. 4 sierpnia 1900 L. 15560 do Dobczye). Przy należycie i dokładnie prowadzeniu księgi pieniężnej — z wyjątkiem wypadków, w których dłuższe przechowanie ze szczególnych powodów jest wskazane —, ma odwózka pieniędzy nastąpić do 24 godzin po ich wpływie (R. min. z. 1 mar. 1901 L. 25320 do Przeworska).

254) Jakie są trzy najdawniejsze wpłacone, a nie odesłane pozycye? Czy zwłoka usprawiedliwiona?

Okoliczność, że z miejscem zamieszkania uprawnionego do poboru nie ma połączenia pocztowego, nie powinna stać na przeszkodzie wysyłce pieniędzy przekazem.

lub czekiem. Doświadczenie poucza, że robotnicy przebywający za granicą na robotcie, posyłają pieniądze swoim najbliższym zawsze pocztą.

Tak samo postępować powinien prowadzący księgę pieniężną, a leży to w interesie stron, które nieraz mają krótszą drogę do urzędu pocztowego, aniżeli do sądu powiatowego. Jeżeli tedy sąd z reguły wzywa świadków do podjęcia przysięgi in należytości, to zmusza ich tylko do powtórnego przebycia drogi, za które świadkowie nie otrzymują żadnego odszkodowania.

255) Czy są pieniądze lub efekta nie należące do księgi pieniężnej?

(Co do oszacowania ob. rp. min. z 9 marca 1900 N. 48 dz. u. p., co do stempli odpowiedzi min. do §. 69 i. s.).

Przechowywanie drobnej wartości przedmiotów jest dopuszczalne, jeżeli ich oszacowanie celem deponowania jest za kosztowne.

256) Jak często odbywa się rewizya księgi pieniężnej przez naczelnika sądu lub tegoż zastępcę?

Najmniej sześć razy w roku w sądach powiatowych w siedzibie trybunału, w innych cztery razy.

Wytknięto jednemu prowadzącemu księgę pieniężną, że nie ulokował w depozycie sądowym kwoty 1000 kor. pochodzącej z ceny kupna ruchomości przymusowo sprzedanych, lecz przechowywał odnośną książeczkę kasy oszczędności w księdze pieniężnej. W analogicznem zastosowaniu przepisu §. 388 i. s. nie należą tak wysokie kwoty do księgi pieniężnej, lecz do depozytu sądowego.

257) Czy wskazanem jest przystąpienie do obrotu przekazowego?

Mimo postanowienia §. 101 i. s. powinien Prezydent Trybunału I intancyi nie polecać przystąpienia do obrotu czekowego (Anweisungsverkehr), nie przekonawszy się poprzednio, czy w ciągu odnośnego roku znajdzie się fundusz na wkładkę zarodową. (Stammeinlage).

258) Obrót czekowy (§. 102 i. s. Rp. z 19 paździer. 1897 Nr. 41 dz. rozp. min. spraw. z 21 marca 1899 N. 13 dz. rozp. min., z 7 czerwca 1899 Nr. 26. dz. rozp. min., 21 marca 1899 L. 2897).

Celem rozwinięcia obrotu czekowego pocztowej kasy oszczędności należy strony przy doręczaniu nakazów zapłaty wyczerpująco pouczać o znaczeniu załączonych dowodów złożenia i odebrania (Erlagsempfangsscheine). Prowadzący księgę pieniężną nie może jednak odmówić przyjęcia takich kwot, dla których wpłaty doręczono stromom dowody wkładkowe.

259. Czy ważne dokumenta są bezpiecznie na wypadek ognia przechowane? Prowadzenie spisu dokumentów i z wykazów imiennych do tegoż. Spis przechowanych w archiwum notaryalnym rozporządzeń ost. woli.

(Rozp. min. z 28 marca 1900 Nr. 18 dz. rozp. min.).

W tem miejscu należałoby podać, czy przepisany rozporządzeniem min. z 27 marca 1900 Nr. 18. dz. rozp. min. dodatek nadszedł do sądu i czy został doszyty do spisu imiennego do spisu dokumentów.

(Rp. min. z 3 lutego 1901 L. 22463/00 do Krościenka).

260) Sposób postępowania przy uwierzytelnieniach, kto je skutecznie? Prowadzenie rejestru G.

Jeżeli w tym względzie nie zachodzą jakie wątpliwości, należy poruczać uwierzytelnienia urzędnikowi kancelaryjnemu. Najodpowiedniejszym do wykonania tych czynności będzie prowadzący księgę gruntową, gdyż przeważna część dokumentów, na których podpisy mają być sądownie uwierzytelnione, są dokumentami hipotecznymi, a zatem prowadzący księgę gruntową przy sposobności uwierzytelnienia zapozna się z niemi.

261) Pomieszczenie i kierownictwo registratury; peryodyczne porządkowanie.

Przepisane podawanie przedziału fachu registratury okazało się we wielu sądach niepraktycznem, gdyż dążność do wyzyskania ubikacji przeznaczonej na pomieszczenie registratury pociąga za sobą konieczność przestawiania szaf od czasu do czasu. Zezwalać zatem należy mniejszym sądom, aby podawały tylko szafę ścienną (Waudschrank), a zaniechały podawania pojedynczych fachów, za to należy na szafie ściennej uwidaczniać, jakie akta w niej są złożone.

XI. Sprawy więzienne.

274) Odpowiednie separowanie aresztantów.

Skazańców należy od inkwizytów odosabniać. (R. min. z 21 czerwca 1899 L. 12586 do Limanowej i z 10 listopada 1990 L. 16203 do Biecza).

277) Czy nie używa się aresztantów poza domem więziennym bez wynagrodzenia za pracę?

Używanie więźni do robót prywatnych dla urzędników sądowych bez normalnego wynagrodzenia pracy, jest bezwarunkowo wzbronione.

278) Czy udziela się aresztantom nauki religii lub innej?

Sąd winien starać się o to, aby więźniom udzielał miejscowy duszpasterz nauki religii (R. min. z 31 lipca 1889 L. 14396/99).

280) Czy naczelnik sądu przynajmniej raz w tygodniu niespodzianie rewiduje areszta?

Rewizję aresztów należy przedsięwziąć niespodzianie, a nie w dniach tygodnia z góry oznaczonych (L. min. 12827/99 do Berna).

Wyniku rewizji nie należy wciągać do odnośnej książki formalnych protokołów, lecz tylko krótko zanotować jej wynik.

Na rewizycje aresztów nie potrzeba sporządzać żadnych protokołów. (R. min. 29 lipca 1899 L. 14319/99).

281) W jaki sposób przechowuje się pieniądze, rzeczy wartościowe i inne przedmioty odebrane aresztantom przy przyjęciu ich do aresztów?

(§. 102 i nast. instr. kar. książkowanie §. 111, p. k.).

Okólnik Prez. c. k. wyż. S. kr. we Lwowie z 4 marca 1901 Praes. 21179 15 L/00 o utrzymaniu w należytych stanie budynków sądowych Nr. 259 dod. I. zb. czerw.

XII. Sprawy ekonomiczne.

286) Czy wydano zarządzenia wskazane krajowemi instrukcyami przeciw niebezpieczeństwu pożaru?

Celem zabezpieczenia budynku sądowego przed wybuchem pożaru należy spowodować ustawienie gromochronu (R. minist. z dnia 7. grudnia 1899 L. 21220/99).

287) Czy są w dostatecznej ilości przepisane druki?

(Rozp. min. spraw. z 18 października 1902 L. 21887).

Przy zamawianiu druków jest wskazanem utrzymanie przezornej miary.

W szczególności wytyka się zamówienie kilkuset sztuk kart liczebnych, skoro w ciągu roku przychodziło tylko 17 wniosków na przymusową sprzedaż nieruchomości.

(R. min. z 31 lipca 1899 L. 14318/99 Ob. reskr. Min. spraw. z 18 paźdz. 1902 L. 21887 Nr. 369 dod. I. zbioru czerwonego).

292) Zawiadomienie w myśl §. 9. rozp. z 15. marca 1898 Nr. 55 dz. u. p.

Rozchodzi się tu o wymiennienie urzędnika kasowego do odbioru uprawnionego.

XIII. Opinia o kwalifikacji urzędników, pomocników kancelaryjnych i sług tudzież o czynności notaryuszy jako komisarzy sądowych.

Na przyszłość należy kwalifikować także pomocników kancelaryjnych i dyetaryuszów w sądzie lustrowanym zajętych i na to baczyć, czyli nie mają oni niedopuszczalnego zajęcia ubocznego (n. p. czy nie pracują w instytucjach kredytowych lub innych kancelaryach, mających częstą styczność z sądem), które to zajęcia uboczne mogłyby wprowadzić ich w kolizyję z obowiązkami służbowymi lub uwieść ich do nadużycia pokładanego w nich zaufania.

(R. min. z 30 marca 1899 L. 6694 i okólnik Prezydium c. k. wyższego sądu krajowego we Lwowie z 18 kwietnia 1901 Praes. 5285 17 W/1 Nr. 277 dod. I zb. czerw).

Zalecenia godnem jest tu i ówdzie spostrzeżone postępowanie, że opinią kwalifikacyjną każe się wpisywać do protokołu lustracji urzędnikowi kancelaryjnemu a nie dyetaryuszowi, a to celem zachowania jej poufnego charakteru.

Co do opinii kwalifikacyjnej w myśl §§. 5, 410 i 412 i. s. zauważyło Ministerstwo, że wprawdzie bardzo jest pożądanem i zgodnem z przepisami §. 410 i. s., jeżeli lustrator przynioty urzędników przedstawia własnymi wyrazami, nie krępując się nomenklaturą skali ustawowej; koniecznem jest jednak dodać do tego przedstawienia także ustawowe określenie kwalifikacji, aby zapobiedz nieporozumieniom i umożliwić przeniesienie opinii do rubryk zapiskn kwalifikacyjnego (Gedenkbblatt form. 3. i. s. Rp. min. z 18 maja 1899 L. 9812 do Wieliczki).

Treść: Dr. Bühn: Zabezpieczenie dowodów w procesie cywilnym. — Lustracye sądowe (Dokończenie).
